

Резултати првог пилотирања државне матуре

су показали: школе су спремне да организују регуларне матурске испите, редовне припрема ученика кључна за добар успех

Управо завршена детаљна анализа првог пилотирања дала одговоре на бројна питања о увођењу државне матуре.

Увођење матуре на крају средњег образовања, како показују искуства других земаља, захтева опсежне припреме, промене и усаглашавања унутар образовног система. Министарство просвете, науке и технолошког развоја пажљиво је приступило увођењу државне матуре и у оквиру припрема предвидело три пробе, како би се у фазама проверавали различити елементи система и предложена решења, идентификовали и отклонили евентуални недостаци, али и како би се свим учесницима дало довољно времена за припрему. Две од тих проба су такозвана пилотирања у склопу Пројекта државне матуре, а трећа ће бити пробна матура коју ће спровести Министарство.

Прво пилотирање државне матуре организовано је крајем октобра прошле године. Циљ је био да се провере механизми и процедуре за осигурање квалитета на нивоу школа и стекне увид у то колико су средње школе припремљене за спровођење стандардизованих испита. Осим тога, проверавани су квалитет и тежина задатака, како би се важне одлуке о државној матури донеле на основу налаза из пилотирања, *али и како би се дефинисале смернице за радне групе које ће у наредном периоду побољшати до сада припремљене задатке.*

- У првом пилотирању државне матуре је у 101 пилот-школи учествовало 4067 ученика (2295 гимназијалаца, 85 ученика из средњих уметничких школа и 1687 ученика из средњих стручних школа, од којих је 138 учествовало у пилотирању завршног испита). То је око 6 одсто тестиране генерације средњошколаца.
- Од укупног обухвата узорка, проценат тестираних у четворогодишњим образовним профилима у средњим стручним школама и смеровима/типovima гимназија је био од 92% до 98% (зависно од типа програма¹), у трогодишњим образовним профилима у средњим стручним школама 55% (реч је о образовним профилима које уписује мали број ученика, а узорак је обухватио навише десет ученика по одељењу).
- Пилотирани су тестови за једанаест општеобразовних предмета², један уметнички предмет (Солфеђо и хармонија) и 18 стручних испита³ (само теоријски део), од чега три обједињена теста за три подручја рада и 15 тестова за образовне профиле.

¹ У гимназијама је тестирано 95% ученика од укупног обухвата за пилотирање, у средњим уметничким школама 98% ученика од укупног обухвата за пилотирање, а у четворогодишњим образовним профилима у средњим стручним школама тестирано је 92% ученика од укупног обухвата за пилотирање.

² Српски језик и књижевност, Босански језик и књижевност, Мађарски језик и књижевност, Математика, Биологија, Физика, Хемија, Географија, Историја, Енглески језик и Немачки језик.

³ Образовни профили: Грађевински техничар за лабораторијска испитивања, Техничар за заштиту животне средине, Извођач инсталатерских и завршних грађевинских радова, Рударски техничар за припрему минералних сировина, Грађевински техничар, Аранжер у трговини/Трговински техничар, Шумарски техничар, Техничар штампе, Кулинарски техничар, Педијатријска сестра – техничар, Медицинска сестра – васпитач, Гинеколошко-акушерска сестра, Текстилни техничар, Научички техничар – речни смер, Техничар унутрашњег транспорта и подручја рада: Економија, право и администрација, Електротехника и Машинство и обрада метала.

Шта је показала управо завршена анализа резултата?

Школе су, без обзира на отежане околности у којима је спроведено пилотирање, а које је изазвала пандемија вируса COVID-19, спремне за организовање стандардизованих испита. Висок степен сагласности процена супервизора који су пратили спровођење првог пилотирања, директора, наставника и ученика који су попуњавали анонимне упитнике указује на то да су процедуре спроведене у складу са упутствима. Посебно је значајно да су процедуре које се односе на безбедност и регуларност испита спроведене адекватно. Чак 95% ученика потврдило је да су дежурни наставници водили изузетно рачуна о регуларности спровођења процедура, што је у сагласности са проценама супервизора и тврдњама из упитника дежурних наставника и указује на висок степен регуларности испита. Са системским укључивањем и учешћем већег броја супервизора, регуларност испита могла би да буде остварена у потпуности.

Слабија мотивација ученика била је очекивана, с обзиром на ситуацију изазвану пандемијом и на чињеницу да резултати постигнути на овом тестирању неће утицати на њихов успех. *Мада су ученици у својим одговорима у упитницима махом тврдили да су били подједнако мотивисани као када раде тест за оцену, по речима дежурних наставника, време које су ученици утрошили да ураде задатке и број задатака које поједини ученици нису ни покушали да реше указују да су, ипак, били слабије мотивисани него приликом израде контролних и писмених задатака.*

Ученици су задатке проценили као средње тешке; многи су навели и да је било задатака из лекција које још нису учили. Радне групе ће, у наредном периоду, на основу ових показатеља, радити на ревизији већ припремљених задатака за наредно пилотирање, када ће још једном бити проверен квалитет задатака.

Циљ првог пилотирања није био да се провери знање ученика, већ квалитет и тежина задатака и део процедура. Треба имати у виду да је пилотирање организовано на почетку школске године, након дужег распуста и, посебно, чињеницу да није било припрема за тестирање (*припреме у школи нису биле организоване; збирке задатака за вежбање још увек нису доступне*).

Најбољи резултат код гимназијалаца постигли су на тесту из матерњег језика и књижевности ученици који се школују на мађарском језику; а сагледавајући све гимназије, одмах иза следе и тестови из Енглеског језика, Историје, Географије, Српског језика и књижевности, Физике, Биологије, Немачког језика, Хемије и Математике.

У средњим стручним школама, ученици су, уз Српски језик и књижевност и Математику, полагали и писмени део стручног испита. Тестове су најбоље урадили ученици медицинских школа – стручни испити за образовне профиле Гинеколошко-акушерска сестра и Медицинска сестра – васпитач су имали највећи проценат тачних одговора. Према успеху затим следе стручни испити за образовне профиле Педијатријска сестра – техничар, Кулинарски техничар и Техничар штампе, тест из подручја рада Електротехника (јединствени тест за неколико образовних профила), затим стручни испити за образовне профиле Наутички техничар – речни смер, Текстилни техничар и Техничар унутрашњег транспорта, затим за образовне профиле грађевинске струке (Извођач завршних инсталатерских радова, Грађевински техничар за лабораторијска испитивања) и образовне профиле из подручја рада Хемија, неметали и графичарство (Техничар заштите животне средине).

На пилотирању завршног испита, који полажу ученици у образовним профилима у трогодишњем трајању, ученици су имали могућност да раде по три практична задатка и резултати су задовољавајући.

Прво пилотирање државне матуре било је значајно искуство за ученике, школе, Министарство, радне групе за израду испитних материјала, оцењиваче тестова и све остале учеснике у припремама за спровођење државне матуре. *Позитивни коментари и сугестије који су добијени од школа охрабрују и на конструктиван начин указују на области у којима су могућа побољшања. Прво пилотирање је обезбедило важне емпиријске податке на основу којих ће, у наредном периоду, кроз стручне расправе, бити дефинисани одговори на још увек отворена питања у вези државне матуре (праг за проходност, услови за упис на високошколске институције).*

Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Пројекат државне матуре још једном се захваљују ученицима, наставницима и директорима школа који су учествовали у првом пилотирању државне матуре. Наредно пилотирање обухватиће све школе и све ученике који ће полагати државну матуру, а до тада ће посебна пажња бити посвећена подробном информисању ученика, родитеља, односно старатеља и наставника о свим аспектима државне матуре.